

Asia: VN/21301/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi hoitotakuusta

Lausunnonantajan lausunto

Onko vastaaja

Valtion viranomainen

Kannatatteko hoitoon pääsyn 7 vuorokauden enimmäisajasta luopumista ja 14 vuorokauden säätämistä pysyväksi hoitoon pääsyn enimmäisajaksi perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa?

Kyllä

Mitä toimia alueellanne/toiminnassanne on tehty ja ollaan tekemässä 14 vuorokauden hoitotakuuseen pääsemiseksi?

-

Mitä haasteita alueellanne on tiukentuvan hoitotakuusäätelyn noudattamisessa?

-

Miten arvioitte tilanteen kehittyvän?

-

Avovastaus

Työ- ja elinkeinoministeriö lausuu hoitotakuusta terveystarkastuksen osalta ja erityisesti työttömien terveystarkastuksen näkökulmasta. Ministeriön lausunnossa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE 74/2022) ei tarkasteltu yksittäisiä palveluja. Työllisyyden edistäminen ja työllisyysasteen nostaminen edellyttävät jatkossa myös alentuneen työkyvyn omaavien työttömien työllistymisen edistämistä nykyistä paremmin. Työllistymisen edistäminen asianmukaisella tavalla edellyttää ajantasaista tietoa henkilön työ- ja toimintakyvystä, missä työttömien osalta terveystarkastuksella on tärkeä rooli.

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa esitystä. Ministeriö pitää erinomaisena, jos hoitotakuu kohdentuu myös ns. työttömien terveystarkastukseen pääsyyn esitetyllä tavalla (14 päivää). Muutos olisi vaikuttavuudeltaan merkittävä verrattuna ennen 1.9.2023 vallinneeseen tilanteeseen (hoitoon pääsy/takuu kolme kuukautta). Muutoksen kohdentuminen terveystarkastuksiin jää kuitenkin hieman epäselväksi, mikä voi aiheuttaa tulkintaepäselvyyksiä toimeenpanossa ja palvelun saamisessa. Ministeriö esittää harkittavaksi, voisiko työttömien terveystarkastukset tuoda esimerkinomaisesti esille 51 a §:n perusteluissa. Ministeriö ei esitä muutoksia pykäläteksteihin.

Terveydenhuoltolain 13 §:n 2 momentin mukainen terveystarkastus on tärkeä työttömien työ- ja toimintakyvyn edistämisessä erityisesti, jos toimintakyky on vähitellen alentunut työttömyyden pitkittyessä, mutta henkilö ei itse ole hakeutunut terveydenhuollon piiriin. Toimintakyvyn selvittelyn tarve on voinut tulla esille vasta henkilön työnhakuhaastattelussa TE-viranomaisessa. Pidempään työttömänä olleilla voi olla hoitamattomia perussairauksia ja siitä johtuvaa toimintakyvyn alenemaa, jota henkilö ei kuitenkaan ole tunnistanut ja hakeutunut terveydenhuollon piiriin. Nopea terveystarkastukseen pääsy myös ehkäisee terveysongelmien kertymistä ja mahdollistaa terveydenhuollon varhaisen puuttumisen.

Työnhakuhaastatteluja tehdään nykyisin aiempaa tiheämmin osana keväällä 2022 voimaan tullutta työvoimaviranomaisen asiakaspalvelumallia. Haastatteluja tehdään vähintään kolmen kuukauden välein myös pidempään työttömänä olleille. Jos terveydentilan vaikutus työkykyyn näyttäytyy epäselvänä eikä terveydentilaan liittyviä perusterveydenhuollon tarkastuksia tai -tutkimuksia ei ole vuosiin tehty, henkilö ohjataan varaamaan aika terveystarkastukseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että työtön henkilö pääsee terveystarkastukseen hoitotakuun puitteissa, vaikka toimintakyvyn mahdolliset muutokset olisivat tulleet esille työnhakuhaastattelun yhteydessä TE-viranomaisessa. Ministeriön näkemyksen mukaan työnhakuhaastattelun yhteydessä tunnistetussa terveydenhuollon palvelutarpeessa ja terveystarkastukseen ohjaamisessa on ensisijaisesti kyse terveydenhuoltolain 2 luvun 13 §:ssä tarkoitetusta terveydenhuollon palveluun pääsystä henkilön työ- ja toimintakyvyn tukemiseksi ja sairauksien ehkäisemiseksi, ei esimerkiksi 22 §:ssä tarkoitetusta todistuksen saamisen tarpeesta toiselle viranomaiselle. Lähtökohtaisesti TE-viranomainen ei ohjaa työtöntä todistuksen saamisen takia terveystarkastukseen, vaan terveydentilan selvittelyn tarpeen takia.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa myös, että TE-viranomainen voi terveystarkastuksessa esille tulleiden tietojen jälkeen hankkia osana TE-hallinnon palveluprosessia asiantuntija-arvion, jos työttömän työ- ja toimintakykyä on tarpeen tarkemmin selvittää suhteessa haettavaan työhön tai koulutukseen. Tällöin kyse ei ole hoidosta tai hoitoon liittyvien toimenpiteiden hankkimisesta.

Kuten tähänkin asti, työ- ja elinkeinoministeriö tekee jatkossa mielellään yhteistyötä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa työttömien työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi.

Anttonen Lari
Työ- ja elinkeinoministeriö

Liski-Wallentowitz Hanna
Työ- ja elinkeinoministeriö - Alueet ja kasvupalvelut -osasto (AKO)